ਬੀ. ਉਮੇਸ਼
ਬਨਾਮ
ਭਾਰਤ ਸੰਘ & ਹੋਰ
(ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1892 ਦਾ 2022)
ਨਵੰਬਰ 04, 2022

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਐਸ. ਰਵੀਂਦਰ ਭਾਟ ਅਤੇ
ਪਾਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ੍ਰੀ ਨਰਸਿੰਘਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸਜ਼ਾ/ਸਜ਼ਾਈ : ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ – ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ –
ਇੱਕ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਅਵਾਰਡ – ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਅਤੇ
ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਤੱਕ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ – ਫੈਸਲਾ: ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰੇਗੀ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਵਧੀ ਹੈ,

ਨਿਪਟਾਨ ਤੱਕ – ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਸੀ – ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸਮਾਂ ਨੂੰ "ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ – ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣ ਤੱਕ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾਪਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ – ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ 2006 ਤੋਂ 2013 ਤੱਕ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾਪਣ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਰਾਸਰ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਸੀ – ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਹੈ – ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ – ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ

ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਅਵਧੀ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ 3.3.2011 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 15.5.2013 ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਤੱਕ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਕਤ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ, ਕਰਨਾਟਕ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਲੈ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 9.3.2011 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 52 ਆਫ 2011 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ ਖਿਲਾਫ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੈਬਿਨੇਟ ਨੇ 7.5.2012 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨੋਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ 06.06.2012 ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 30.08.2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਗਏ। 18.09.2012 ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਜੋ 26.12.2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ

ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ 12.05.2013 ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 14, 15]

1.2 ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ ਜੋ 03.03.2011 ਤੋਂ 15.05.2013 ਤੱਕ ਹੈ ਅਤੇ 2 ਸਾਲ ਅਤੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ, ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 19.3.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰੋਕ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੰਕਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ "ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੇਰੀ" ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿਣ ਜਾਂ ਕਹਾਉਣ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ ਦੀ ਰੋਕ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮਦਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਹਿਲੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 16, 17]

2.1 ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਬਾਰੇ, ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 6.11.2011 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ, 2006 ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸਤ, ਬੁਖਾਰ, ਨੱਕ ਵਹਿਣਾ, ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਤਰ ਇਹ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 19]

2.2 ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2006 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2016 ਤੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ "ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ" ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਖਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, 2016 ਤੋਂ ਅਗੇ ਹਾਲਾਤ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਢਿੱਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। [ਪੈਰਾ 20]

2.3 ਜਦੋਂ ਕਿਸੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਵੱਖਰਾਪਣ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 2006 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ 12.5.2013 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਅਤੇ 2006 ਤੋਂ 2013 ਤੱਕ ਵੱਖਰਾਪਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 21]

2.4 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੰਸ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, 2006 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2016 ਤੱਕ। [ਪੈਰਾ 23]

2.5 ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦਾ ਅਸਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 6.11.2011 ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਅਤੇ 8.11.2011 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਏ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਲਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25]

2.6 ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਿਆਂ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦਿਆਂ, ਉਸ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ

ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 27]

3. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 3(f) ਵਿੱਚ ਉਦ੍ਧਤ ਹਦਾਇਤ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਇੱਕ, ਉੱਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਥੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। [ਪੈਰਾ 29]

ਬੀ. ਏ. ਉਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਕਰਨਾਟਕ (2011) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 85 : [2011] (2) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 367; ਮੋਹਦ. ਆਰਿਫ @ ਅਸ਼ਫਾਕ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ & ਓਰਸ. (2014) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 737 : [2014] (11) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009; ਮੋਹਦ. ਮੰਨਾਨ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਾਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ (2019) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 584 : [2019] (8) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 266 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਏ.ਜੀ. ਪੇਰਾਰੀਵਲਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਟ ਆਫ ਪੁਲਿਸ & ਅਨ੍. 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 635 – ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ & ਹੋਰ (1978) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494; ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ & ਅਨ੍. 2015 (2) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 478:[2014] (12) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 441; ਗੋਪਾਲਨਾਚਾਰੀ ਬਨਾਮ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ AIR 1961 ਐਸ.ਸੀ. 600 : [1961] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 440 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2011] (2) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 367 ਪੈਰਾ 3 (ਈ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2014] (11) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1009 ਪੈਰਾ 3 (ਐਚ) (ਆਈ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(1978) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494 ਪੈਰਾ 21, 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2014] (12) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 441 ਪੈਰਾ 21, 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2019] (8) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 266 ਪੈਰਾ 26 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1961] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 440 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1892 ਦਾ 2022.

29.09.2021 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53944 ਦੇ 2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਡਾ. ਯੁਗ ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮਸੁਬਰਮਾਨੀਅਮ, ਮਿਸ. ਪਾਯੋਸ਼ੀ ਰੌਏ,

ਰਘੁਨਾਥਾ ਸੇਤੁਪਤੀ ਬੀ., ਮਿਸ. ਪ੍ਰਿਯਾ ਆਰ., ਕੇ. ਪਾਰੀ ਵੇਂਧਨ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ।

ਕੇ. ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਏ.ਏ.ਜੀ., ਮਿਸ. ਸੋਨੀਆ ਮੱਥੁਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋ., ਮਿਸ. ਖੁਸ਼ਬੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਿਸ. ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਧੱਲ, ਮਿਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਲੂਜਾ, ਸੁਯੋਸ਼ ਸੁਬਰਮਨਿਯਮ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਡੀਯਾਲ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਭਰਾਂਸੂ ਪਾਧੀ, ਆਸ਼ੀਸ਼ ਯਾਦਵ, ਰਕਸ਼ਿਤ ਜੈਨ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਾਂਸਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਕੇ. ਰੌਏ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ 29.9.2021 ਨੂੰ ਬੈਂਗਲੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53944/2016 (ਜੀ.ਐਮ.-ਰੈਸ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: -

(ਏ) “ਉਚਿਤ ਰਿੱਤਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਬੰਧੀ ਰਹਿਮ ਫਾਈਲਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਰਹਿਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਅਤੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

(ਬੀ) ਯਾਚੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਮੈਡੀਕਲ ਫਾਈਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਿਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ।

(ਸੀ) ਉਚਿਤ ਰਿਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੀ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਨੂੰ ਯਾਚੀ ਉੱਤੇ (ਜੋ ਕਿ 15.05.2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਐਫ.ਨੰ.14/1/2011-ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਸੈੱਲ, ਅਨੈਕਸਚਰ ਐਨ ਇਥੇ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਹੈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

(ਡੀ) ਯਾਚੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਿਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।

(ਈ) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਸ ਨੇ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਹਨ;

(ਐਫ) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਿਸ ਨੇ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਹਨ;

(ਜੀ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਕਰੋ;

(ਐਚ) ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ

ਰੱਦ ਕਰੋ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਕਰੋ;

(ਆਈ) ਯਾਚੀ ਨੂੰ (ਏ) ਅਤੇ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ;

(ਜੇ) ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ ਉਹ ਹੋਰ ਰਿਟਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰੋ।

....."

3. ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੂਲ ਤੱਥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

(ਅ) ਇੱਕ ਜਯਸ਼੍ਰੀ, ਮਰਾਡੀ ਸੁੱਬਾਇਆਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ 28.02.1998 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੀਨਿਆ ਸਰਕਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਯਸ਼ਵੰਤਪੁਰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 108/1998 ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕਰਵਾਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ 2.3.1998 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 725/1999 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ-VII, ਬੈਂਗਲੋਰ ਦੀ ਫਾਈਲ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 18601 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 376 ਅਤੇ 392 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(b) ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 26.10.2006 ਨੂੰ, ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ 27.10.2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(c) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 3/2006 ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਚੈਲੇਂਜ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2408/2006 ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਜਦਕਿ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਵੀ.ਜੀ. ਸਭਾਹਿਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ, ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਬੀ. ਨਾਇਕ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

(d) ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਯਾਨੀ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਆਰ. ਬੰਨੂਰਮੈਥ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 18.2.2009 ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ।

(e) ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ: 285-286/2011, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 1.2.2012 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ , ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਉਸ 'ਤੇ ਥੋਪਿਆ.

(f) ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਮੌਤ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਜਾਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ (7) ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: -

"ਮੈਂ. ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦਯਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇਲ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ

ਦੇਣ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਯਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਕਤ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਜਾਂ ਖਾਸ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

....."

(ਗ) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਦਯਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 8.2.2011 ਨੂੰ, ਭਾਵ, ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਦਯਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 1.2.2011 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿ.) ਨੰਬਰ 52/2011 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਗਈ। ਇਸ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 9.3.2011 ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਿਤੀ 7.9.2011 ਨੂੰ ਚਕਰਵਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(ਐਚ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਯਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ 12.5.2013 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 15.5.2013 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ।

(ਆਈ) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿ.) ਨੰਬਰ 52/2011 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿ.) ਨੰਬਰ 77/2014 (ਮੁਹੰਮਦ ਆਰਿਫ @ ਅਸ਼ਫ਼ਾਕ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ) ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 2.9.2014[3]SUPERSCRIPT ਨਾਲ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਜਾਵੇ।

(j) ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ 7.9.2011 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 3.10.2016[4]SUPERSCRIPT ਨਾਲ, ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ। ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਵਿਊ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ 1.2.2011 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(k) ਉਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 53944/2016 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 20.10.2016 ਨਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

4. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 29.9.2021 ਨਾਲ, ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ: -

"(i) ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ, ਅਣਜਾਣ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ;

(ii) ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ 21;

(iii) ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮਹਾਮਹਿਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉੱਚਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iv) ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ, ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 31.1.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ: -

“a) ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਵਿੱਚ 550 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਟਾਲਮਟੋਲ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।

b) ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 11 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਇਕੱਲੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ।

c) ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਫ ਸੀ ਕਿ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ, ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ।”

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ:-

“a. ਰਾਜ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।

b. ਚੂੰਕਿ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਂਟਲ ਹੈਲਥ ਅਤੇ ਨਿਊਰੋ ਸਾਇੰਸਜ਼ (ਨਿੰਮਹਾਂਸ) ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨਿੰਮਹਾਂਸ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਮੁਲਿਆਂਕਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਟੀਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਭੇਜਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

c. ਜਿੱਥੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਧ ਹੈ, ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ ਦੇ ਜੇਲ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਅਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”

6. ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ 21.4.2022 ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਏਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ। ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਾਠ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ: -

“ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੂਲ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ 31.01.2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹਨਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਡਾ. ਯੁਗ ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਜੇਲ੍ਹ ਮੈਨੂਅਲ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਏਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਆਦਿ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ।

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਮਿਸਟਰ ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ., ਹਦਾਇਤਾਂ ਉੱਤੇ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ5$_{SUPERSCRIPT}$ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਜੇਲ੍ਹ ਪ੍ਰਿਸਮਿਸਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ-ਹੱਥ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨਕ ਨਿਰੀਖਣ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਮੇਟੀ, ਬੇਲਗਾਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਵੀ ਚਾਰਜ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਸਥਾਨਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਜੇ ਕੋਈ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਸਥਿਤੀ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਬੈਰਕ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸੈੱਲ ਸਥਿਤ ਹਨ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸੈੱਲ ਫਾਂਸੀ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਸੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

ਨਿਰੀਖਣ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸੈੱਲਾਂ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ-ਜੁਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਕਿਵੇਂ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਦਾਹਰਣਾਤਮਕ ਸੰਕੇਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਆਮ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤਦੇ ਹਨ।

ਰਿਪੋਰਟ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਤੇ ਮੋਹਰੀ 25.04.2022 ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ।

ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਈਮੇਲ ਆਈਡੀ ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: vc2.appearance@sci.nic.in।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਬੇਲਗਾਮ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਉੱਚ ਅਧਿਵਕਤਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲ ਲਈ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਫਾਈਲ ਰੱਖੀ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਲ ਤੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।"

7. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 21.4.2022 ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਮ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਜੇਲ੍ਹ ਬੈਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੈੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ(ਆਂ)। ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ: -

1. "ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਪੂਰਵ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 2.15 ਵਜੇ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ, ਹਿੰਦਲਗਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ।

2. ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਸ੍ਰੀ ਬੀ ਏ ਉਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਬੈਰਕ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿੰਦਲਗਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਪਾਸੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਲਗਭਗ 8x10 ਫੁੱਟ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਛੇ ਸੈੱਲ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਟਾਇਲਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਲੈਟ ਗੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਸਤਰਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਲਾਈਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਮੁੱਖ ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ ਹੈ। ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿੱਲ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਇਹ ਛੇ ਸੈੱਲ ਟਾਇਲਡ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਛੇ ਸੈੱਲਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਗਾਰਡ ਰੂਮ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਟਾਇਲਟ ਹੈ। ਬੈਰਕ ਦੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਓ. ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਘੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਛੇ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ, ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਵਾ, ਡਕੈਤੀ, ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਹ ਹਨ ਸਿੱਧਲਿੰਗੇਸ਼, ਸੂਰਜ, ਅਕਸ਼ੈ ਅਤੇ ਜਮੀਰ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਮੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਕਿਬ, ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 307 ਅਧੀਨ ਜੁਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਬਾਲੂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਹਨ।

4. ਬਾਕੀ ਦੋ ਸੈੱਲ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਭਾਵ, ਅਕਾਸ਼ ਦੇਸਾਈ ਜੋ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੱਖਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਸੈੱਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਏ. ਉਮੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਖਰੀ 3 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ 8 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਹੋਰ 26 ਮੌਤ ਦੇ ਕੈਦੀ ਹਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬੈਰਕ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਬੈਰਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬੈਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ।

5. ਸੈੱਲ ਦੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 6.00 ਵਜੇ ਕੇ ਬਾਰੇ ਸੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੈਰਕ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਰਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਗਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਹਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਬਲਾਕ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਨਪੇਸ਼ੈਂਟ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਿਨੀ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਵੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਕੈਦੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 6.00 ਵਜੇ ਮੁੜ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6. ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਸ਼ਤਾ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 7.30 ਵਜੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਲਗਭਗ 11.00 ਵਜੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ 4.30 ਵਜੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੈਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਜਦੋਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਦੋਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਸਮੇਤ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਏ. ਉਮੇਸ਼ ਨੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਾਣੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੈਰਕ 'ਚ ਘੁੰਮਣ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜ ਗਾਰਡ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

7. ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਟੀ.ਵੀ. ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਇੱਕੱਠੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

8. ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀ ਬੇਕਰੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਬੇਕਰੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ।

9. ਉਕਤ ਛੇ ਸੈੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਬੈਰਕ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਗੇਟ ਹੈ ਜੋ ਫਾਂਸੀ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਸੈੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਘਰ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਹਵਾ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ, ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਸੁਵਿਧਾ, ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਅਤੇ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਸੈੱਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕੰਪਾਊਂਡ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਉਹ 6.00 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ 6.00 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਸਕਦੇ ਹਨ।

11. ਸੈੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓਜ਼ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸਨੇਹ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

8. ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ 26.4.2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ: -

“ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਵੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ 21.04.2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਡਾ. ਯੁਗ ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਯਾਚੀ ਲਈ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਯਾਚੀ ਨਾਲ ਬਾਤਚੀਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਡਾ. ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਯਾਚੀ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਰਿਪੋਰਟ ਚਿੰਤਤ ਬੈਰਕ ਅਤੇ ਸੈੱਲ ਦੀ ਅਸਲ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਉਹ, ਫਿਰ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ 2006 ਤੋਂ ਅਕਤੂਬਰ, 2016 ਤੱਕ ਜਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਬੇਲਗਾਵੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ “ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ” ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ 12 ਸੈੱਲ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ 2 ਯੋਗਾ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਅਯੱਪਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਅਤੇ “ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ” ਵਿੱਚ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨੂੰ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ “ਏਕਾਂਤ ਕੈਦ” ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਚੌਧਰੀ ਹੋਰ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ, 2016 ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ, 2019 ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸੇ “ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ” ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਸੈੱਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ, 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਤ ਜੇਲ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਲਿਆ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ, 2019 ਤੱਕ "ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ" ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ "ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ 2-3 ਘੰਟੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਲਗਭਗ 6.30 ਵਜੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਦੁਪਹਿਰ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 5.00 ਵਜੇ ਮੁੜ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 6 ਘੰਟੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ, 2019 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਬ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਰਕ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੂਬੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਏ.ਜੀ. ਸ੍ਰੀ ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਵਕੀਲ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ, ਡਾ. ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

9. ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਡਾ. ਯੁਗ ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਪਾਯੋਸ਼ੀ ਰਾਯ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਸੂਬੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਅਧਿਵਕਤਾ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਸੋਨੀਆ ਮਾਥੁਰ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ, ਮਾਮਲਾ ਆਦੇਸਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

"ਸਮਝਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇਰੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ" 27.11.12 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਉਹ 18.9.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਭੇਜਣ।

26.12.12 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 18.9.2012 ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕੀਤੀ।

4. 15.5.13 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ।

ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ 4 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 20 ਦਿਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ।

ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ

ਅੱਜ ਤੱਕ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਹਿਰਾਸਤ
2.3.1998-23.2.2021
22 ਸਾਲ, 11 ਮਹੀਨੇ, 22 ਦਿਨ (8,395 ਦਿਨ)

ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਹਿਰਾਸਤ
27.10.2006-23.2.2021
14 ਸਾਲ, 3 ਮਹੀਨੇ, 28 ਦਿਨ (5,234 ਦਿਨ)

ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕੁੱਲ ਦੇਰੀ
8.2.2011-15.5.2013

2 ਸਾਲ, 3 ਮਹੀਨੇ, 7 ਦਿਨ (827 ਦਿਨ) ਭਾਵ 2.26 ਸਾਲ”

ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

"31. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਸੈੱਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ ਨਾਮਕ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ 2006 ਤੋਂ 2016। ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਵਾਰ, ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦਿਨ ਸੈੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਗਾਰਡ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸੈੱਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਟਾਇਲਟ ਨੂੰ ਖਾਣ ਅਤੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੀ ਮਿਆਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਯੋਗਾ ਕੈਂਪ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ 2006 ਤੋਂ 2016 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

32. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ 2016 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੌਰਾਨ ਯਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

33. ਯਾਚੀ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਵਿੱਚ 2016 ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਈ ਹੈ।

34. ਇਸਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਐਸ.ਐਲ.ਪੀ. ਪੰਨਾ 316-325) ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 9.1.2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਕੈਂਟੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਵਿਜ਼ਿਟਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੀ ਕੈਦ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।

35. ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ 2006-2016 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਅਤੇ ਕੈਂਟੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਦਲੀਲ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

36. ਹੋਰ, ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ 2019 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਆਨ 2019 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।”

11. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿਖਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

“ਏ. ਰੀ: ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਇਹ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਬੇਤਰਤੀਬ ਦੇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਾਪਿਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ [ਦੇਖੋ, ਪੈਰਾ 41-44 ਸ਼ਤਰੂਘਨ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਅਨ੍ਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਓਰਸ.] ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਬੇਜਾ ਜਾਂ ਬੇਤਰਤੀਬ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ, ਪੈਰਾ 16-17,

ਤ੍ਰਿਵੇਣੀਬੇਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਦੇ ਪੈਰਾ 71-76। ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ

ਵਿੱਚ ਲੱਗਾ ਸਮਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਬਜਨਕ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ [ਦੇਖੋ, ਪੈਰਾ 19 ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ]। ਹਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਰੀ, ਜੇ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ 26.12.2012 [ਜਦੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ] ਤੋਂ 12.05.2013 [ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ] ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ 5 ਮਹੀਨੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੇਰੀ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਯਾਚੀ ਨੇ ਆਪ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਹੋਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੇ 17.10.2016 ਤੱਕ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ 12.05.2013 ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਯਾਚਿਕਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਸਮੀਖਿਆ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਯਾਚਿਕਾ ਨੰਬਰ 52 ਆਫ 2011 (ਬੀ.ਏ. ਉਮੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਰੋਕ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਪੈਡਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਆਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬੀ. ਰੀ: ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ

ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀ 'ਤੇ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦਾ ਪਹਿਲੂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਾਖਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, 21.04.2022 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਬੇਲਗਾਮ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸੈੱਲਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਯਾਚੀ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੀ. ਰੀ: ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਿਕਾਰਡ

ਇਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਯਾਚੀ ਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ 30.08.2012 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 72 ਅਧੀਨ ਮਾਨਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ। 18.09.2012 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਹੈਲਥ ਰਿਪੋਰਟ, ਪਿਛਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਯਾਚੀ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਧੂ ਜਾਣਕਾਰੀ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮੰਗੇ [18.09.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਜ 17 'ਤੇ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼]। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ 26.12.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀ ਦੀ 05.10.2012 ਦੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ [26.12.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਜ 19 'ਤੇ ਯਾਚੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼]।"

12. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲੱਗੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਰਹਿਮ

ਪਟੀਸ਼ਨ(ਾਂ) ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪੈਸੇਜ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ & ਅਨੁਸਾਰੀ. (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ) ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ:

“7. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਇੱਕ ਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ:

7.1 ਟੀ.ਵੀ. ਵਾਥੀਸਵਰਨ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਉੱਠੀ ਸੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 78-79, ਪੈਰਾ 21-21)

“20. . . . ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੰਡਾਇਟਮੈਂਟ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਸਟਰੰਕ ਬਨਾਮ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ [1973] 37 ਐਲ.ਐਡ. 56)। ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂਨ ਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੁਈ ਜੈਨਰਿਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੰਧੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀਅਤ ਖਿਲਾਫ ਅਸਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਅਣਉਚਿਤ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਾਂਝਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਂਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੈ।

21 . . . ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਭੱਤੇ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਅਸੀਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।”

7.2. ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਵਾਥੀਸਵਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਾਰਜਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਥੀਸਵਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਪਰ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 79, ਪੈਰਾ 21)

“21 . . . ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਪਰ, ਰਹਿਮ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: (ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸ8$_{SUPERSCRIPT}$, ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨੇ 357-58)

"23. ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 72 ਅਤੇ 161 ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 432 ਅਤੇ 433 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਆਤਮ-ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਦੇਰੀਆਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਅੜਚਨ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇਰੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਕਥਨੀਯ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਕੋਲ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹੈ ਪਰ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਯਾਦ ਦਿਲਾਈਏ, ਸਾਰੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਦੇਰੀ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"

7.3. ਮਸਲਾ ਤ੍ਰਿਵੇਨੀਬੇਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਿਆਉਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ..."। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪੈਰਾ 22 ਵਿੱਚ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 697)

"22. . . . ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕੋ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਜੋ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਅੰਤਿਮ ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਲੰਬੀ ਜਾਂ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਅਧੀਨ ਅਨੁਚਿੱਤ 32 ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚਣ ਲਈ। ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਜਿਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਸਮੇਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਦੀ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

7.4. ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ6$_{SUPERSCRIPT}$ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਉਲਾਂਭੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 38, 41 ਅਤੇ 42 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: (ਐਸ.ਸੀ. ਪੰਨੇ 38-39)

"44. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਉਲਾਂਭੀ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਖੋਲ ਸਕਦੀ ਪਰ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ।

* * *

47. ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਗਵਰਨਰ/ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ, ਭਾਵ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣਾ, ਮੰਤਰੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਨੋਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀਬੇਨ7$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਜੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

48. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲਾਂਭੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨ/ਵਿਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 32 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਵਲ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਐਲਾਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ9$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਅਤੇ ਦਸ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਦੇਰੀ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਫੰਕਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 44 ਅਤੇ 48 ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ6$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਜੋ ਕਿ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ9$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਲੰਬੀ ਦੇਰੀ ਉਸ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ6$_{\text{SUPERSCRIPT}}$ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 105 ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ 12 ਸਾਲ (ਪੈਰਾ 118), 9 ½ ਸਾਲ (ਪੈਰਾ 137), 9 ½ ਸਾਲ (ਪੈਰਾ 147), 7 ਸਾਲ ਅਤੇ 8 ਮਹੀਨੇ (ਪੈਰਾ 161), 5 ਸਾਲ ਅਤੇ 8 ਮਹੀਨੇ (ਪੈਰਾ 175) ਅਤੇ 7 ਸਾਲ ਅਤੇ 5 ਮਹੀਨੇ (ਪੈਰਾ 209) ਦੀ ਦੇਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸੈਟਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੈ ਭਾਵ, 3.3.2011 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 15.5.2013 ਤੱਕ ਦੇ ਨਿਪਟਾਨ ਤੱਕ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 9.3.2011 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 52 ਆਫ 2011 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕਾਰਜਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰਾਜ ਕੈਬਿਨੇਟ ਨੇ 7.5.2012 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨੋਟ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਸਵੀਕ□ਤੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਮਲਾ ਫਿਰ ਮਾਨਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ 06.06.2012 ਨੂੰ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 30.08.2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤੇ ਗਏ।

18.09.2012 ਨੂੰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 26.12.2012 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ

ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲਾ ਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਲਈ ਇਕ ਉਚਿਤ ਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 12.05.2013 ਨੂੰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

16. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 03.03.2011 ਤੋਂ 15.05.2013 ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜੋ ਕਿ 2 ਸਾਲ ਅਤੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ, ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਇੱਕ, ਮਾਣਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 19.3.2011 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਟੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ।

17. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਨੂੰ "ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ" ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਗੁਜਰਦਾ ਦਿਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਟੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਏ.ਜੀ. ਪੇਰਾਰੀਵਲਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਅਨੁ.ਦ੍ਵਿਤੀਯ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 161 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਾਣਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਕੋਲ ਦੋ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਾਲ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਰਹੀ, ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਰਾਜ ਕੈਬਿਨੇਟ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਫੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਰਾਜ ਕੈਬਿਨੇਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਫੀ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਤੱਥ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

18. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਦੂਜੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕੱਲੇ ਕੈਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਓਰਸ.; ਅਤੇ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ, ਵਿਖਾਲਾ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ; ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

19. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ, ਬੇਲਗਾਮ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵੱਲੋਂ 6.11.2011 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਪੱਤਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਭਰਕਮ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ, 2006 ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਸਤ, ਬੁਖਾਰ, ਨੱਕ ਵਹਿਣਾ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ, 8.11.2011 ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਟ, ਬੇਲਗਾਵੀ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਲ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਵਾਧੂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਆਈ.ਜੀ. ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“..... ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਬਮਿਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 307, ਉਮੇਸ਼ ਬੀ.ਆਰ. ਅੱਜੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਇਸ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਾ ਮੈਟਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਹੈ ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਹਿਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਹਿਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ……”

ਇਹ ਪੱਤਰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਸੀ।

20. ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 29 ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜੋ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਹੈ: -

“29. ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ। – ਕੋਈ ਵੀ ਸੈੱਲ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸੁਸਜਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੈਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਕੈਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸੈੱਲ ਵਿੱਚ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਚਾਹੇ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਵਜੋਂ, ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਅਧੀਨ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 2006 ਤੋਂ 2016 ਤੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ "ਅੰਧੇਰੀ ਬਲਾਕ" ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਖਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, 2016 ਤੋਂ ਅਗੇ ਹਾਲਾਤ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਢਿੱਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

21. ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 2006 ਵਿੱਚ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ 12.5.2013 ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਅਤੇ 2006 ਤੋਂ 2013 ਤੱਕ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਸੀ।

22. ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੋ ਕਿ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ: -

“9. ਹੋਰਨਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਾਚਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਚੀ ਸਦਾ ਹੀ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 30(2) ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ" ਵੱਖ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਯਰ, ਜੇ. ਨੇ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

(ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 563, ਪੈਰਾ 197-ਏ)

“197-ਏ. (5) ਧਾਰਾ 30(2) ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ 'ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ। ਉਹ 'ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਅਪੀਲਤੀ ਦੰਡ ਦੁਆਰਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਦ ਤੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 30 ਉਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਕੋਡ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਮਲ ਦੀ ਸਟੇ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ 'ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ' ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਹੋਰ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਧਾਰਾ 30(2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੈਦੀ ਵੱਖਰੇਪਨ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਦੇ ਅਧੀਨ। 'ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ' ਦਾ ਮਤਲਬ 'ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣਾ' ਹੈ।”

(ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜੋਰ)

ਬਹੁਮਤ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਡੀ.ਏ. ਦੇਸਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ : (ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਕੇਸ, ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 572, ਪੈਰਾ 223)

"223. ਧਾਰਾ 30 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ ਕੈਦੀ' ਦਾ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕੈਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅੰਤਿਮ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ "ਵੱਖ ਕੀਤਾ" ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬੇਹਿਸਾਬ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 21 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

11. ਦਯਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਬੇਹਦ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਲੰਮੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੰਚਿਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਉਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਾਂਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ, ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਥਾਂ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

23. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਨੋਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ, ਅਰਥਾਤ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ, ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਹੁੰਚੇ। ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ 2007 ਤੋਂ 2014 ਤੱਕ, ਅਰਥਾਤ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਗਭਗ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅੰਸ਼ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, 2006 ਤੋਂ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਤੱਕ 2013 ਤੱਕ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2016 ਤੱਕ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ: ਕੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ?

24. ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ 6 ਵਿੱਚ , ਇਕੱਲੇ ਕੈਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਮਿਊਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਬੈਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਰੁਘਨ ਚੌਹਾਨ 6 ਵਿੱਚ , ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ. ਪੈਰਾ 88 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ 5 ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ: -

"90. ਇਸ ਲਈ, ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ, ਭਾਵੇਂ ਮਾਮੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਰਮ ਅਤੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇਲ੍ਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਦੁਆਰਾ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ" ਕੈਦੀਆਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 30(2) ਅਧੀਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਫੈਸਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਹ "ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਪੁਸ਼ਟੀ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਅਪੀਲਤ ਸਜ਼ਾ ਦੁਆਰਾ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੋਹਰੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਲੰਬਿਤ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 30 ਉਸ ਨੂੰ ਢੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਯਾ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਵਾਹ ਦੀ ਰੋਕ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ, ਵਿਅਕਤੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਧਾਰਾ 30(2) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹਿਰਾਸਤੀ ਵਿਛੋੜ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਰਥ ਦੇ ਅਧੀਨ। “ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ” ਦਾ ਮਤਲਬ “ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੇਠ” ਹੈ।”

91. ਟ੍ਰਿਵੇਨੀਬੇਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ “ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ” ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਪਾਸੇ 'ਤੇ ਦੀਰਘਕਾਲੀਨ ਐਲਾਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਸਲ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

25. ਕਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਪਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਸੁਨੀਲ ਬਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਦਾ ਅਸਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 6.11.2011 ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਅਤੇ 8.11.2011 ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕਾਂਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

26. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਮੰਨਨ ਉਰਫ ਅਬਦੁਲ ਮੰਨਨ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 87 ਅਤੇ 88 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"87. ਭਾਵੇਂਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੂਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਕੈਦ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮਾਫੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮ ਦੀ ਘਿਨੌਣੀ, ਘਿਨਾਉਣੀ, ਘ੍ਰਿਣਾਜਨਕ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

88. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਫੀ ਜਾਂ ਛੋਟ ਦੇ।"

27. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਣਤਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਛੋਟ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 30 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਯਕ ਗੋਡਸੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾ□ਟਰ ਰਾਜ13 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੱਕ।

28. ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

29. ਸਾਨੂੰ ਵਿਛੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 3(f) ਵਿੱਚ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਜਾਂ ਖਾਸ ਛੱਡ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਖਾਰਜੀ ਦੇ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਅੰਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਜਿਹੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ, ਉੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਬੰਧਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਾਯ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਯਾ ਯਾਚਿਕਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ
(ਸਹਾਇਤਾ : ਸ਼ਸ਼ਵਤ ਜੈਨ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate